

FINANCIAL ADMINISTRATION IN INDIA – II

Time : Three Hours

Maximum Marks : 100

Note : Attempt one question each from Sections A, B, C and D carrying 15 marks each. Section E is compulsory consisting of 10 short answer questions carrying 4 marks each.

SECTION-A

- I. What do you mean by the term Financial Administration ? Discuss the importance of Financial Administration.
- II. "Constitution of India clearly demarcates the financial sources between the Union and States, yet the relations remain under pressure." Discuss the Union-State financial relations in the light of the statement.

SECTION-B

- III. How Performance Budgeting is different from Zero-Based Budgeting ? Discuss the main features of Zero-Based Budgeting.
- IV. Define Budget. Discuss various principles of Budget.

SECTION-C

- V. Discuss the composition, functions and role of the Union Finance Commission.
- VI. Discuss the organization and functions of Finance Department of Punjab.

SECTION-D

- VII. "Parliamentary control over finance is often violated by the Executive." Discuss the methods of Parliamentary Control over Finance in the light of above statement.
- VIII. Discuss the composition, functions and role of Estimates Committee.

SECTION-E

- IX. Write short answers :

- (a) Write two principles of Budget.
- (b) What is Performance Budgeting ?
- (c) Write two functions of Public Accounts Committee.
- (d) Explain the term Guillotine.
- (e) Highlight two functions of Union Finance Commission.
- (f) Write about the tenure of Comptroller and Auditor General of India.
- (g) Explain Article 375.
- (h) Write about 'Economy Cut'.
- (i) Define the term 'Audit'.
- (j) Write two functions of Union Ministry of Finance.

4×10=40

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A, B, C ਅਤੇ D ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 15 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ E ਸਮਝਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿੱਚ 10 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 4-4 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ-A

- I. ਵਿੱਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧ (Financial Administration) ਟਰਮ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਇਸ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
- II. "ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵੰਡ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧ ਤਣਾਅ-

ਪੂਰਨ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। " ਉਕਤ ਕਥਨ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਕੇਂਦਰ-ਰਾਜ ਵਿੱਤੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-B

III. ਪ੍ਰਫਾਰਮੈਂਸ ਬਜਟਿੰਗ ਜ਼ੀਰੋ-ਬੇਸਡ ਬਜਟਿੰਗ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਭਿੰਨ ਹੈ? ਜ਼ੀਰੋ-ਬੇਸਡ ਬਜਟਿੰਗ ਦੇ ਮੁੱਖ ਲੱਛਣਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

IV. ਬੱਜਟ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ। ਬੱਜਟ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿੱਧਾਂਤਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-C

V. ਕੇਂਦਰੀ ਵਿੱਤ ਆਯੋਗ ਦੀ ਬਣਤਰ, ਫੰਕਸ਼ਨ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਉੱਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

VI. ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਅਤੇ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-D

VII. "ਵਿੱਤ ਉੱਤੇ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ (Executive) ਅਕਸਰ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।" ਉਕਤ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਕੇ ਵਿੱਤ ਉੱਤੇ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਢੰਗਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

VIII. ਅਨੁਮਾਨ (Estimates) ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਬਣਤਰ, ਫੰਕਸ਼ਨ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-E

IX. ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰ ਦਿਓ:

(a) ਬੱਜਟ ਦੇ ਦੋ ਨਿਯਮ ਲਿਖੋ।	(b) ਪ੍ਰਫਾਰਮੈਂਸ ਬੱਜਟਿੰਗ ਕੀ ਹੈ?
(c) ਲੋਕ ਲੇਖਾ ਸੰਮਤੀ ਦੇ ਦੋ ਫੰਕਸ਼ਨ ਲਿਖੋ।	(d) 'ਗਿਲੋਟਾਈਨ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
(e) ਕੇਂਦਰੀ ਵਿੱਤ ਆਯੋਗ ਦੇ ਦੋ ਕੰਮਾਂ ਉੱਤੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾਓ।	
(f) ਕੰਪਟਰੋਲਰ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ (CAG) ਦੀ ਮਿਆਦ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।	
(g) ਆਰਟੀਕਲ 375 ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰੋ।	(h) 'Economy Cut' ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।
(i) 'ਆਡਿਟ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।	(j) ਕੇਂਦਰੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਦੋ ਫੰਕਸ਼ਨ ਲਿਖੋ।

4×10=40